

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

**SÉRIE UČEBNIC A SLABIKÁŘ
PRO ŽÁKY 1. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY**

Soňa Juríková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Vizuální komunikace

Bakalářská práce

**SÉRIE UČEBNIC A SLABIKÁŘ
PRO ŽÁKY 1. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY**

Soňa Juríková

Vedoucí práce: Doc. ak. mal. František Steker
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Soňa JURÍKOVÁ**
Osobní číslo: **D15B0143P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Vizuální komunikace**
Název tématu: **Série učebnic a slabikář pro žáky 1. stupně základní školy**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Minimální rozsah prací

Počet: 3 kusy učebnic

Formát: různé formáty do velikosti B4

Popis realizace: Průzkum stavu učebnic pro 1. stupeň základních škol. Návrh ilustrací, layoutu, vazby a následná realizace učebnic a slabikáře.

Výstup: makety učebnic realizované digitálním tiskem

Pravidelná docházka na výuku seminářů ke kvalifikační práci. 1x týdně předkládat rozpracované dílo ke konzultaci vedoucímu práce.

Postup realizace:

1) listopad - Teoretická část práce: (bod 1. - 2. uvědomit si, kdo jsem, odkud přicházím, kam směřuji - dříve nežli začnu pracovat). Praktická práce sběr materiálů a průběžné intenzivní studium zdrojů.

2) prosinec - Předložení řady skic a variant řešení.

3) leden - Varianty pracovní verze, volby nejvhodnější varianty, průběžné práce na praktické části závěrečné práce.

4) únor - Předložení adekvátně rozpracované praktické části závěrečné práce, předložení rozpracované teoretické části závěrečné práce v souladu s doporučenou osnovou.

5) březen - Realizace výsledného projektu, předložení pracovní verze kompletní teoretické práce.

6) duben - Finalizace a odevzdání: (finalizace projektu, dokončení teoretické i praktické části práce, odevzdání obou částí práce včetně uložení kompletní finální verze práce na CD/DVD (v podobě pro tisk).

Obhajoba: květen, červen.

Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**

Rozsah teoretické části: **min. 7 normostran textu**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

ROSTOKA, Vladislav, JUNEK, Dušan. *Typo:Grafik: Um 1.* Trnava: Veldan, 2016. ISBN 978-80-971509-1-4.

HLAVSA, Oldřich, WICK, Karel. *Typographia - Písmo ilustrace kniha.* Praha: SNTL, 1976. ISBN 04-907-76.

BERAN, Vladimír. *Typografický manuál.* Praha: Grafické studio Kafka design, 2012. ISBN 8588005572989

GLASER, Milton. *Kunst ist Arbeit.* Hamburg: Gingko Press Verlags GmbH, 2000. ISBN 3-927258-85-7.

ŽÁČEK, Jiří. *Slabikář.* Všeň: Alter, 2010. ISBN 978-80-7245-346-7.

FABIÁNKOVÁ, Bohumíra, HAVEL, Jiří. *Výuka čtení a psaní na 1. stupni základní školy.* Brno: Paido, 1991. ISBN 80-85931-64-8.

V průběhu vypracování bakalářské práce aktuální literatura doporučená vedoucím ateliéru.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. akademický malíř František Steker**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **29. září 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2018**

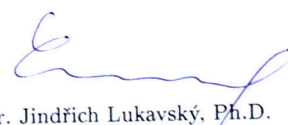

v z. Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti

Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

L.S.

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce doc. ak. mal. Františku Stekerovi za pravidelné konzultace a podporu při tvorbě.

Dále bych chtěla poděkovat Mga. Mgr. Pavlu Trnkovi za konzultace k ilustracím a celkovému vedení práce.

Za mnoho užitečných rad děkuji Kláře Zápotocké z grafického studia Breisky.

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	8
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	9
3	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	10
	3.1 Proces přípravy	
	3.2 Proces tvorby	
	3.2.1 Podklady pro práci	
	3.2.2 Volba formátu	
	3.2.3 Návrh layoutu a volba písma	
	3.2.3.1 Slabikář	
	3.2.3.2 Obrázkový slabikář	
	3.2.3.3 Angličtina	
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	14
	4.1 Popis díla	
	4.2 Technologická specifika	
	4.2.1 Ilustrace	
	4.2.2 Barevný profil	
	4.2.3 Papír	
	4.2.4 Tisk	
	4.2.5 Vazba	
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	16
	A) KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA	
	B) INTERNETOVÉ ZDROJE	
6	RESUMÉ	18
7	SEZNAM PŘÍLOH	19

V mé tvorbě nejčastěji kombinuji znalost ilustrace a grafického designu, a není tomu jinak ani u bakalářské práce.

Po absolvování Střední průmyslové školy grafické v Praze, oboru Grafický design, jsem nastoupila na Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara v Plzni, obor Ilustrace a grafika, ze kterého jsem po prvním ročníku přestoupila na Vizuální komunikaci k panu doc. ak. mal. Františku Stekerovi, avšak ilustraci jsem se věnovat nikdy nepřestala.

Jako příklad spojení ilustrace a grafického designu mohu uvést svou poslední klauzurní práci, tj. ze zimního semestru 2017, kdy jsem zpracovávala volné téma kalendáře¹.

Dále bych chtěla zmínit tvorbu pro děti. Té jsem se začala věnovat v roce 2015, kdy jsem ilustrovala a graficky zpracovala knížku Mongolské pohádky², kterou si bylo možné zakoupit v rámci crowdfundingové kampaně a podpořit projekt ArtIn Atelieru pro cestu do Mongolska. U tohoto projektu jsem také využila znalost knižní vazby, kdy jsem ručně vázala 30 knih japonskou vazbou. Kniha pohádek měla u dětí velmi pozitivní ohlas, což mě povzbudilo pokračovat v tomto odvětví tvorby.

Další zkušenost se mi naskytla v grafickém studiu Breisky, kde jsem v tu dobu byla na stáži a nyní dále spolupracuji. Jednalo se o grafickou úpravu a ilustrace pro 2. číslo dětského časopisu Klíčení³ v roce 2016.

Poslední velký projekt pro děti je knížka pohádek Jak se krotí pražská strašidla⁴, která vychází v květnu 2018, také ve spolupráci se studiem Breisky. Pohádky jsou malovány digitálně a jsou bilingvní (česko-anglické).

1 Příloha 1
2 Příloha 2
3 Příloha 3
4 Příloha 4

S designem učebnic se děti setkají už od prvních školních tříd. Učebnice mají jasně definovanou svou roli a tou je výuka. Ačkoliv design jako takový žáci nemusí vnímat, může nepřímo ovlivnit kvalitu výuky. Slabikář pomáhá rozvíjet schopnost čtení. Při nástupu do školy je to jedna z prvních učebnic, kterou žák dostane. Je to osobitý záznam procesu studia základního vzdělání.

Vzhledu učebnic jsem si začala všimnout od střední školy a stále více jsem se o něj zajímala. Většina učebnic, které jsem za svou školní docházku používala, byly nepřehledné, přeplněné a používaly příliš mnoho barev a fotografií.

Velice mne však zaujala česká a světová tvorba pro děti současných ilustrátorů, kteří se věnují edukačním pomůckám. Jako příklad uvedu naučný soubor pracovních listů Alfabet⁵, které jako svou diplomovou práci zpracoval Patrik Antczak na Fakultě umění a designu Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Kvalitu učebnic lze posuzovat z pohledu obsahového a z pohledu grafického zpracování. Proto jsem oslovila plzeňské Nakladatelství Fraus⁶, které je největším nakladatelstvím v České republice. Zároveň obsahová kvalita učebnic patří mezi nejvyšší.

Cílem mojí práce bylo navrhnout moderní grafické zpracování učebnic tak, aby byly přehledné jak pro děti, tak i pro dospělé. Chtěla bych, aby se práce odlišovala od stávajících učebnic, které jsou příliš konkrétní a nedávají prostor pro dětskou kreativitu. Proto jsou mnou navržené učebnice tak, aby ji naopak rozvíjely. V mých návrzích je dostatek prostoru pro doplňování, psaní i kreslení, a učebnici si tak dítě dotváří samo.

Snažila jsem se dosáhnout co největší grafické čistoty, ale zároveň zachovat hravý dětský charakter.

Návrhu Slabikáře jsem se věnovala nejvíce a detailněji. Obrázkový slabikář a učebnici Angličtiny pro žáky 3. tříd, které jsem se také rozhodla zpracovat, jsem následně upravila po vzoru Slabikáře.

Výsledkem mé práce je funkční Slabikář a návrh layoutů dvou dalších učebnic, Obrázkového slabikáře a učebnice Angličtiny pro žáky 3. tříd.

5 ALFABETA knížka. ALFABETA knížka [online].
Copyright © 2016 [cit. 25.04.2018].
Dostupné z: <https://alfabeta-knizka.cz/>

6 Příloha 5

3.1 PROCES PŘÍPRAVY

Této práci předcházela rešerše, při které jsem věnovala hlavně průzkumu slabikářů, neboť tato učebnice je velmi odlišná od ostatních a poskytuje nejvíce prostoru pro kreativitu nejen tvůrce, ale i žáka.

První slabikáře v mateřském jazyce vznikaly s rozšířením městských škol v 16. století a obsahovaly abecedu i jednoduché texty ke čtení, základy náboženství, případně i básně. V 19. století se začaly tisknout obrázkové slabikáře, kde bylo na každé stránce písmeno a odpovídající obrázek. Začátkem 20. století se užívala jiná, tzv. globální metoda učení čtení, kde se děti učily rozpoznávat celá (jednoduchá) slova⁷.

Po roce 1918 se na českých školách vyučovalo podle 26 druhů různých slabikářů. Byly vydávány v češtině, slovenštině, němčině, rusínštině, rumunštině a maďarštině. Vzniklo tedy mnoho zajímavých konceptů, vyjmenuji tedy ty nejznámější a pro mne nejzajímavější.

→ **Slabikář Czeský a jiných náboženství počátkové, kterýmžto věcem dítky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají**⁸, Prostějov 1547 → Nejstarší český slabikář.

→ **Slabikář pro školy obecné**⁹, Praha 1899, ilustrace: Mikoláš Aleš

→ **Poupata**¹⁰, 1923–1948 (v reedici vyšel v roce 2007) → První schválený slabikář používaný v Československé republice po roce 1918 a také první barevný slabikář.

→ **„Červený slabikář“**¹¹, 1965, ilustrace: Václav Junek → Nejznámější slabikář z doby socialismu.

→ **Ferdův slabikář**¹², 1973 a 1996, ilustrace: Ondřej Sekora → U této učebnice mne velmi oslovilo, že celý slabikář napsal i nakreslil Ondřej Sekora, tudíž slabikář je velmi dobře ucelený. Dále jsem byla mile překvapena, že po reedici v roce 1996 zůstal slabikář stejný i s grafickou úpravou.

6. Slabikář¹³, 1992, ilustrace: Helena Zmatlíková → Graficky velmi povedená učebnice, využívá barvy pouze v ilustracích, které jsou pouze od jedné autorky, což se v učebnicích od 90. let málokdy stane.

7. Slabikář¹⁴, 2004, ilustrace: Matěj Forman → Ze současných slabikářů mne nejvíce oslovil tento slabikář, díky své vyrovnané sazbě, čistotě a ilustracím právě od jednoho autora.

7 Slabikář – Wikipedie. [online], [cit. 25.04.2018]
Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Slabikář>

8 Příloha 6

9 Příloha 7

10 Příloha 8

11 Příloha 9

12 Příloha 10

13 Příloha 11

14 Příloha 12

Slabikáře se stále mění, nyní jich vychází mnoho druhů a jsou stále složitější s více texty. Existuje mnoho zajímavých studií o vývoji čítanek a slabikářů, ale v mojí práci jsem se zabývala výhradně vzhledem, nikoliv obsahem.

Překvapila mne rozdílná zpracování v různých zemích¹⁵ a bavilo mne porovnávat jejich grafické a ilustrační zpracování, a jak se každá učebnice přizpůsobuje danému trhu a často i politické situaci.

Nejvíce jsem se zabývala českými slabikáři z 20. století a slabikáři současnými, které jsou bohužel v porovnání se starší tvorbou velmi nekvalitně graficky zpracované, překombinované a nevkusně ilustrované¹⁶. Ostatně jako velká část (nejen) knižní tvorby po roce 1989.

„Možná by se mělo ve výtvarné výchově méně malovat vodovkami a třeba jedno pololetí věnovat výuce základů grafického designu.“¹⁷

3.2 PROCES TVORBY

Již před průzkumem trhu s učebnicemi jsem měla představu o tom, jak bych chtěla, aby moje učebnice vypadala. Samotným návrhům v počítači předcházely skicy, kterých jsem se ve většině případů držela až po finální podobu ilustrace.

Inspiraci jsem čerpala z mnoha zdrojů¹⁸. Prvotní inspirací mi byly učebnice z 20. století, které mě však spíše uvedly do problematiky tvorby učebnic, nebyl to pro mne tedy přímo inspirační zdroj.

Velkou inspirací byla pro mne kniha Havětník¹⁹ od slovenské ilustrátorky Daniely Olejníkové, kde mne velmi zaujala stylizace hmyzu a zvířat.

Jako další příklad uvedu knihu Album lidí²⁰ od francouzského ilustrátora Blexbolex, kde se mi velmi líbila jeho jednoduchá, a přesto velmi výstižná kresba s přetisky tlumených barev.

3.2.1 PODKLADY PRO PRÁCI

Jak jsem již zmínila, pro získání podkladů jsem se obrátila na plzeňské Nakladatelství Fraus. Kontaktovala jsem tedy vedení nakladatelství, kde jsem získala kontakt na pana Pavla Brejchu, ředitele pro obchod, marketing a redakci, který mi poskytl přístup do digitální knihovny všech učebnic pro 1. stupeň ZŠ. Odtud jsem mohla libovolně čerpat podklady pro svou práci.

3.2.2 VOLBA FORMÁTU

Formát Slabikáře a Angličtiny jsem zvolila stejný, jako Slabikář od nakladatelství Alter od Jiřího Žáčka a Heleny Zmatlíkové. Atypický formát 210×257 mm na mě zprvu působil moc široce, což se později ukázalo jako spíše výhoda. Zvláště ve Slabikáři, kde je potřeba hodně místa pro text většího stupně a pro ilustrace. Formát Básničkového slabikáře vychází z formátu větších učebnic. Rozměr je 150×180 mm.

15 Příloha 13

16 Příloha 14

17 BLAŽEK, Filip. Za 30 let Češi nepochopili význam grafického designu [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/za-30-let-cesi-nepochopili-vyznam-grafickeho-designu-6195959>

18 Příloha 15

19 Příloha 16

20 Příloha 17

3.2.3 NÁVRH LAYOUTU A VOLBA PÍSMO

Při volbě písma jsem prozkoumávala současné učebnice a prakticky všechny používají písmo Arial nebo Times New Roman. S těmito systémovými písmi jsem pracovat nechtěla, neboť je spousta kvalitních českých písem, které jsou pro tuto práci vhodné.

V prvních návrzích jsem zvolila písmo Juvenis od Josefa Týfy. Písmo je hravé, avšak pro sazbu učebnic nevhodné, neboť jeho kresba je příliš charakteristická a osobitá. Jeho hravost si tak velmi konkurovala s ilustracemi a celkovým vzhledem knihy.

Nakonec jsem zvolila písmo Dederon Serif Std a Dederon Sans Sts od Tomáše Brousila, které svou kresbou nenarušuje ilustrace, je dobře čitelné a kvalitně zpracované v několika řezech.

Bezpatkovou verzi písma v řezu Semibold používám pro zadání, nadpisy kapitol a vyznačené důležité slabiky / písmena / slova, často v kombinaci s barvou. Užití kombinace bezpatkového a patkového písma je v učebnicích obvyklé a proto jsem se tomu nebránila ani v mojí práci. Vybraná dvojice je z jedné rodiny, takže působí jednotně a nenarušují se.

Velikosti písma ve Slabikáři jsou čtyři:

- 26 pt, Dederon Sans, Semibold – pro nadpis kapitoly
- 16 pt, Dederon Sans, Semibold – pro zadání a úkoly,
- 20 pt, Dederon Serif, Medium – pro text na začátku učebnice, kdy se děti teprve s písmeny seznamují
- 15 pt, Dederon Serif, Medium – pro text ve zbytku učebnice

Další použité písmo je mnou ručně psané, které je sice nedokonalé a místy kostrbaté, ale připomíná tím dětský rukopis, a tak jemně narušuje čistotu sazby a dodává jí hravost. Písmo je nakreslené v programu Adobe Photoshop, převedeno do bitmapy a následně obarveno.

3.2.3.1 SLABIKÁŘ

U slabikáře jsem měla jasnou představu o tom, jak bude layout vypadat. Každé písmeno / kapitola, začíná celostránkovou ilustrací s verzálkou daného písmene a k němu umístěná malá minuska, psací verze minusky i verzálky a slovo / název k ilustraci. Členění slabikáře je tedy jasně a viditelně dané.

Prvky z hlavní ilustrace se ve většině případů opakují i na následující dvoustraně kapitoly.

Témata ilustrací²¹ jsem vybírala z určeného textu nebo vyhledala vhodnější, lépe znázorňující prvek.

Ilustrace mají rostlinné a zvířecí motivy, neboť jsou pro děti nejjednodušší k identifikaci a pocitově nejbližší.

Malé doplňkové ilustrace jsou vytvořeny stylem jednoduchých ikon, aby nenarušovaly celkový vzhled knihy. V těchto kresbách jsou znázorněny i jednoduché předměty a osoby.

Layout²² je stejný v celé učebnici, nicméně na některých stránkách, kam zasahuje ilustrace, je sazba posunuta pro lepší optickou vyrovnanost dvoustrany.

Děti na knížku reagovaly velmi pozitivně, obrázkům rozuměly a líbily se jim. Největším problémem se ukázala délka a velká obtížnost textů. S tímto tvrzením souhlasím, neboť po průzkumu ostatních slabikářů se tento jeví spíše jako čítanka pro 2.–3. třídu.

21 Příloha 18

22 Příloha 19

V učebnici je použito přibližně 15 barev, avšak každá kapitola je redukována do dvou, maximálně tří, barev. Díky tomu je Slabikář dostatečně barevný pro malé děti, ale zároveň působí vkusně a hravě.

Zvolila jsem přirozeně bílé pozadí pro lepší vyniknutí ilustrací a lepší čitelnost textu.

Obálka²³ je růžovo-červená s bílými ikonami, které používám v celé učebnici a na předsádkách. Je zde použit rastr a překrytí ilustrací, což stylově propojuje obálku se zbytkem učebnice. Obálku jsem chtěla odlišit současných učebnic²⁴ svou jednoduchostí a omezenou škálou barev.

3.2.3.2 OBRÁZKOVÝ SLABIKÁŘ²⁵

Vzhled této učebnice vychází ze Slabikáře, využila jsem z něj ilustrace, ale také vytvořila ilustrace nové přímo pro něj.

Obálka má inverzní barevnost a je tak tedy jasné, že se jedná o doplňující učebnici.

3.2.3.3 ANGLIČTINA²⁶

K návrhu této učebnice bylo třeba přistupovat jinak, neboť je to učebnice cizího jazyka a také je pro starší děti. Bylo tedy třeba dbát na mnohem větší přehlednost a čitelnost textu.

Nakonec jsem zvolila pro každou kapitolu pouze jednu hlavní barvu. Více barvám se samozřejmě vyhnout nelze, mnoho cvičení pracuje s barvami a děti se je teprve učí.

Používám zde stejný styl malých ilustrací jako ve Slabikáři. K tomu jsem jako hlavní ilustrace vytvořila dvě postavy, které provázejí celou učebnicí a při každé nové kapitole se jejich kompozice liší.

23 Příloha 20

24 Příloha 21

25 Příloha 22

26 Příloha 23

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 POPIS DÍLA

Návrh série obsahuje tři učebnice, z toho jedna je kompletně svázaná do funkční knihy²⁷. Dalším dvěma učebnicím jsem vytvořila návrh layoutu několika vnitřních stran a obálky. Ty slouží k demonstraci stylu, který by se dále používal.

4.2 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Všechny učebnice jsou zkompletovány v programu Adobe InDesign, určený pro sazbu textu a předtiskovou přípravu.

4.2.1 ILUSTRACE

Styl ilustrací je inspirován klasickými grafickými technikami linorytu a sítotisku a jsou vytvářeny dvěma způsoby:

→ První způsob, který využívám pro některé ploché ilustrace a siluety, je živá vektorizace fotografie v programu Adobe Illustrator a následná úprava kotevních bodů.

→ Druhý způsob je digitální malba v Adobe Photoshopu, kde jsem mohla snadno kombinovat styly malby, rastry a prolínání vrstev.

4.2.2 BAREVNÝ PROFIL

Celá práce je zpracována v barevném prostoru RGB, který je primárně určen pro digitální zobrazení, nicméně po prvních tiskových zkouškách barvy ve CMYK nedosahovaly takové kvality, jako barvy v RGB.

4.2.3 PAPÍR

Papír jsem pro tento projekt hledala velmi dlouho, neboť bylo třeba dbát na to, aby byl dostatečně pevný, vhodný pro tisk plochy barvy, neprůsvitný a zároveň aby jeho volumen nebyl příliš vysoký. Po dlouhém výběru a několika tiskových zkouškách jsem zvolila papír MultiDesign Natural o gramáži 170 g/m² který splňoval všechny mé požadavky.

Pro předsádku jsem použila papír vyšší gramáže 250 g/m² a pro potah desek gramáž 100 g/m².

4.2.4 TISK

Pro prezentaci učebnic jsem zvolila digitální tisk. Při případné realizaci projektu ve velkém nákladu by se tiskl na ofsetovém stroji.

27 Příloha 24

4.2.5 VAZBA

Pro Slabikář jsem zvolila vazbu V8, tedy šitou vazbu s pevnými deskami potaženými papírem.

Pro ostatní učebnice jsem zpracovala pouze návrh layoutu, nicméně nad jejich vazbou jsem také uvažovala.

Obrázkový slabikář je doplňková a tenká učebnice, u níž by pevná vazba ztrácela smysl. Zvolila bych proto nejjednodušší sešitovou vazbu V1. Tato vazba je měkká, šitá pouze skobami. Pro účel učebnice je zcela dostačující. Pro obálku jsem zvolila papír o gramáži 250 g/m².

Učebnice angličtiny je kniha o přibližně 80 stranách, tudíž bych pro ni zvolila klasickou vazbu pro učební materiály V2, lepenou s měkkými deskami. Není sice odolná jako vazba šitá, ale pro tuto učebnici je zcela dostačující a samozřejmě mnohem levnější.

4.3 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Za hlavní přínos považuji originální a moderní zpracování tradiční učebnice.

Věřím, že kvalitně zpracovaná učebnice pomáhá při výuce a také dětem pomáhá vnímat kvalitní knihu. Tuto myšlenku jsem se snažila promítnout do svého návrhu.

Součástí dohody s nakladatelstvím Fraus bylo, že obdrží mé návrhy.

Touto prací jsem dokázala, že je možné vytvořit plnohodnotnou učebnici, která nejenže neobsahuje fotografie, ale dbá na všechny aspekty grafického designu. Doufám, že má práce poslouží minimálně jako inspirace pro další zpracování učebnic.

A) KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA

ROSTOKA, Vladislav, JUNEK, Dušan. Typo:Grafik:Um 1. Trnava: Veldan, 2016. ISBN 978-80-971509-1-4.

HLAVSA, Oldřich, WICK, Karel. Typographia - Písmo ilustrace kniha. Praha: SNTL, 1976. ISBN 04-907-76.

BERAN, Vladimír. Typografický manuál. Praha: Grafické studio Kafka design, 2012. ISBN 8588005572989.

GLASER, Milton. Kunst ist Arbeit. Hamburg: Gingko Press Verlags GmbH, 2000. ISBN 3-927258-85-7.

ŽÁČEK, Jiří. Slabikář. Všeň: Alter, 2010. ISBN 978-80-7245-346-7.

FABIÁNKOVÁ, Bohumíra, HAVEL, Jiří. Výuka čtení a psaní na 1. stupni základní školy. Brno: Paido, 1991. ISBN 80-85931-64-8.

SEKORA, Ondřej. Ferdův slabikář. 6. vyd., (v Albatrosu 5.). Praha: Albatros, 1996. ISBN 80-00-00422-4.

LINC, Vladimír, KÁBELE, František. Naše čtení. Praha: Státní pedagogické nakladatelství v Praze, 1990. ISBN 80-04-24856

WAGNEROVÁ, Jarmila. Vývoj českého slabikáře od nejstarších dob do současnosti. Vyd. 1. V Plzni: Pedagogická fakulta Západočeské univerzity, 1993, ISBN 80-7043-089

B) INTERNETOVÉ ZDROJE

Slabikář - Jarmila Hřebejková a kolektiv, Antikvariát MLHA - Žďár nad Sázavou [online].
Dostupné z: <http://eshop.mlha.gr/mlha/eshop/15-1-Naucna-literatura/-4-/5/1955-Slabikar-Jarmila-Hrebejkova-a-kolektiv>

Klíčení – Breisky. Breisky – Artworking Heroes [online]. [cit. 2018-04-24].
Dostupné z: <http://www.breisky.cz/portfolio/kliceni/>

BLAŽEK, Filip. Za 30 let Češi nepochopili význam grafického designu [online].
[cit. 2018-04-25].
Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/za-30-let-cesi-nepochopili-vyznam-grafickeho-designu-6195959>

Slabikář Czeský a jiných náboženství počátkové, kterýmžto věcem dítky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají [online].

In: . [cit. 2018-04-26].

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Slabik%C3%A1%C5%99#/media/File:K%C5%99es%C5%A5ansk%C3%BD_slabik%C3%A1%C5%99_z_roku_1784.gif

Slabikář pro školy obecné [online]. In: . [cit. 2018-04-26].

Dostupné z: <http://annanaj.rajce.idnes.cz/Slabikare/#DSCo6868.jpg>

Poupata [online]. In: . [cit. 2018-04-26].

Dostupné z: http://img.reflex.cz/static/old_reflex/2009/top/slabikar/slabikar_8.jpg

OLEJNÍKOVÁ, Daniela. Havětník. In: Behance [online]. [cit. 2018-04-26].

Dostupné z: <https://www.behance.net/gallery/34436639/Verminarium-Havvednik>

Blexbolex. Album lidí [online]. In: . [cit. 2018-04-26].

Dostupné z: <http://www.baobab-books.net/album-lidi>

The theme of my bachelor work was to redesign series of 3 textbooks for pupils from 1st to 5th grade of elementary school. I was mainly focusing on one book, which was a Spelling book. The other two were „Picture spelling book“, the supplementary book to the Spelling book and English textbook for 3rd grade.

I have started this project with research of historical textbooks, mainly focusing on the Czech books of 20th century. Then I was continuing to the present textbooks where I found out that the quality of these books is in really bad condition comparing to the old ones.

As I mentioned, I was capitally focusing on the Spelling book. Here I have created the fully-functioned book of 100 pages with hardcover.

All illustrations are done digitally in Adobe Photoshop and Adobe Illustrator where I mostly used tool Image trace and created vectors from photographies and edited after. Illustrations are inspired by traditional technique of linocut and serigraphy. To achieve this effect, I combine various Photoshop brushes with overprints and bright colors.

The font family used in my bachelor work is Dederon by Czech typographer Tomáš Brousil. I combine Serif and Sans in style Medium for body text and Semibold for headers and tasks.

The result of my work is one completely finished Spelling book and design of other two textbooks with principle showed on several pages.

PŘÍLOHA 1

Kalendář

PŘÍLOHA 2

Mongolské pohádky

PŘÍLOHA 3

Časopis Klíčení

PŘÍLOHA 4

Krotitelka pražských strašidel

PŘÍLOHA 5

Učebnice Nakladatelství Fraus

PŘÍLOHA 6

Slabikář Czeský a jiných náboženství počátkové [...]

PŘÍLOHA 7

Slabikář pro školy obecné

PŘÍLOHA 8

Poupata

PŘÍLOHA 9

„Červený slabikář“

PŘÍLOHA 10

Ferdův slabikář

PŘÍLOHA 11

Slabikář

PŘÍLOHA 12

Slabikář

PŘÍLOHA 13

Ukázka slabikářů v různých státech

PŘÍLOHA 14

Srovnání úrovně současných a starších učebnic

PŘÍLOHA 15

Inspirace

PŘÍLOHA 16

Daniela Olejníková: Havětník

PŘÍLOHA 17

Blexbolex: Album lidí

PŘÍLOHA 18
Sazba a ilustrace

PŘÍLOHA 19
Layout

PŘÍLOHA 20
Obálka

PŘÍLOHA 21
Obálky současných učebnic

PŘÍLOHA 22
Básničkový slabikář

PŘÍLOHA 23
Angličtina

PŘÍLOHA 24
Realizace

1

Kalendář
zdroj: vlastní tvorba

2

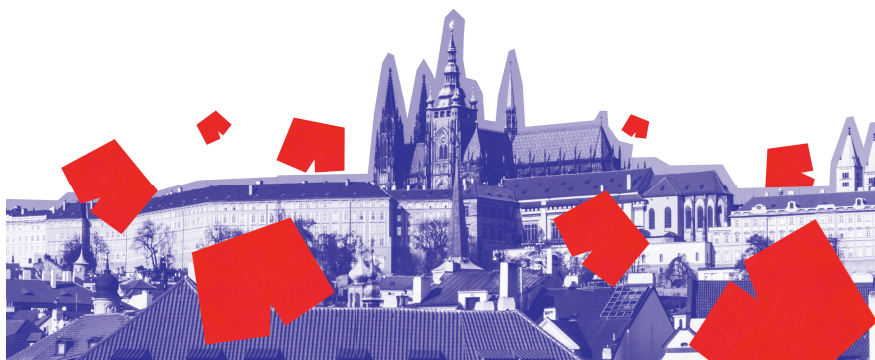
Mongolské pohádky
zdroj: vlastní tvorba

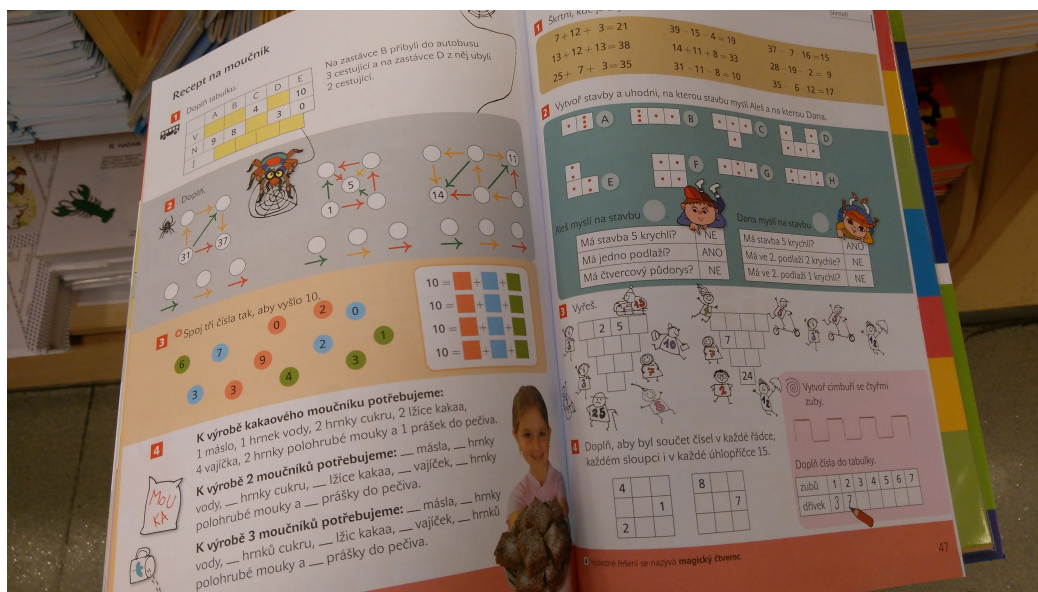
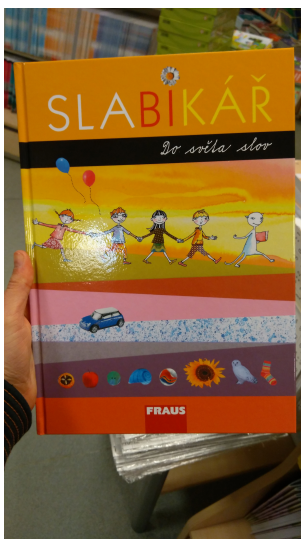

4

Krotitelka pražských strašidel
zdroj: vlastní tvorba

5 Učebnice Nakladatelství Fraus
zdroj: vlastní foto

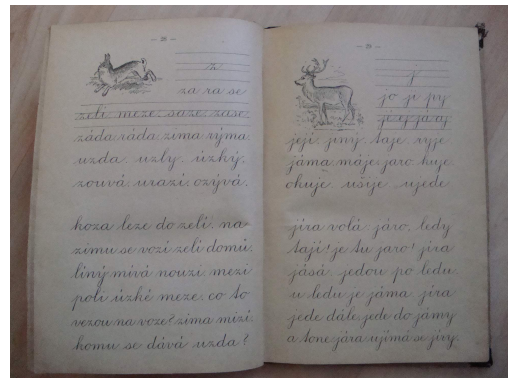
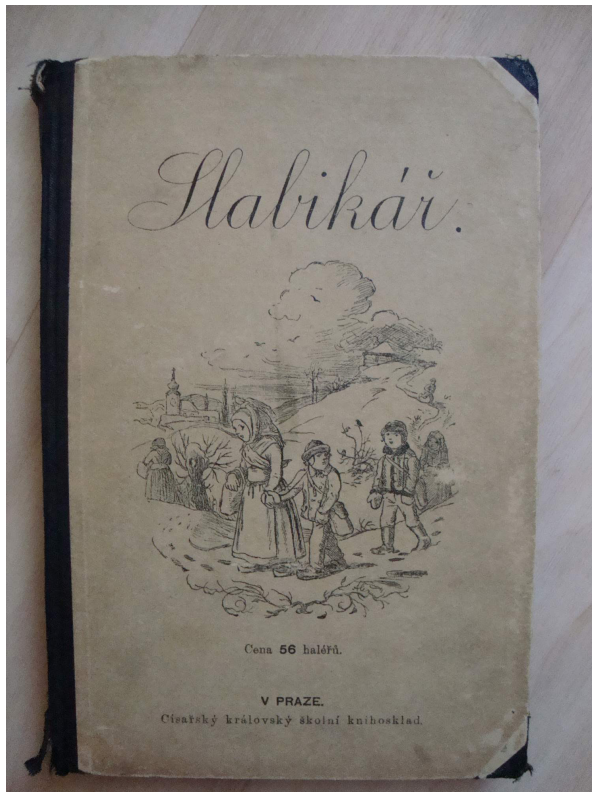

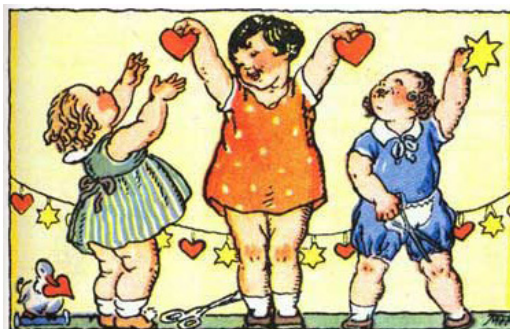
Slabikář Český a jiných náboženství počátkové, kterýmžto věcem dítky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají
zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Slabikář>

7

Slabikář pro školy obecné
zdroj: <http://annanaj.rajce.idnes.cz/Slabikare/>

MY MÁME EMU.

EMA UMÍ ♥♥♥

EMA MÁ ♥ U MÁMY.

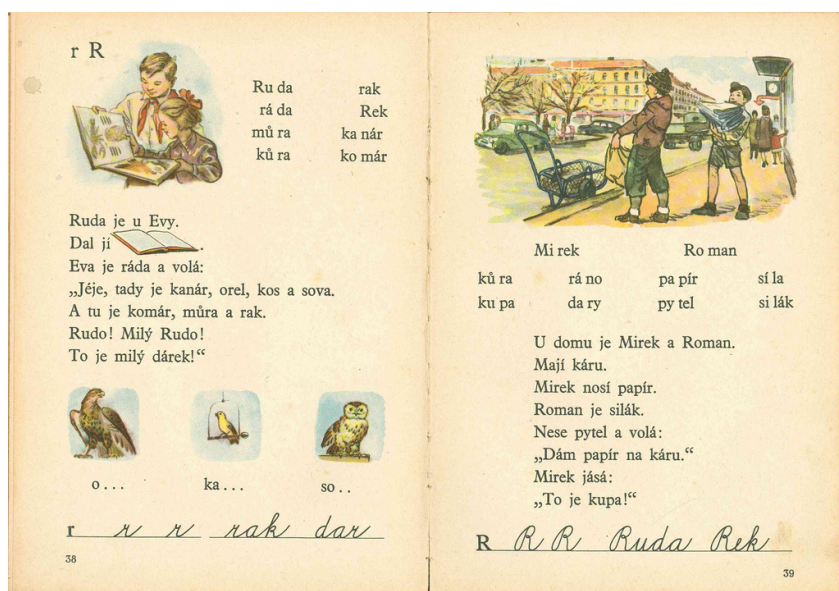
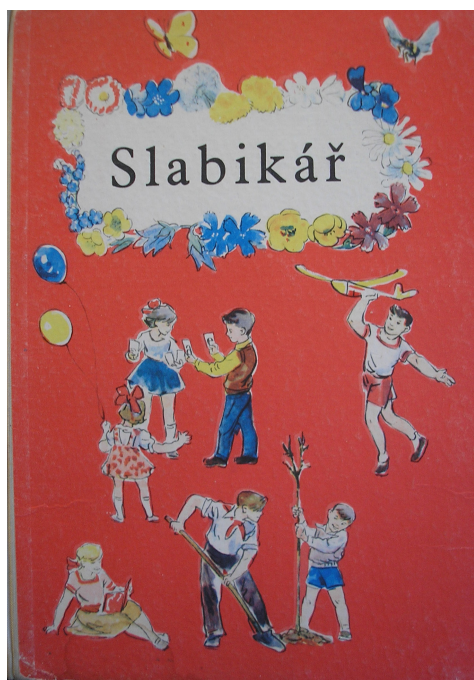
EMO! EMO!

♥ MÁME I MY!

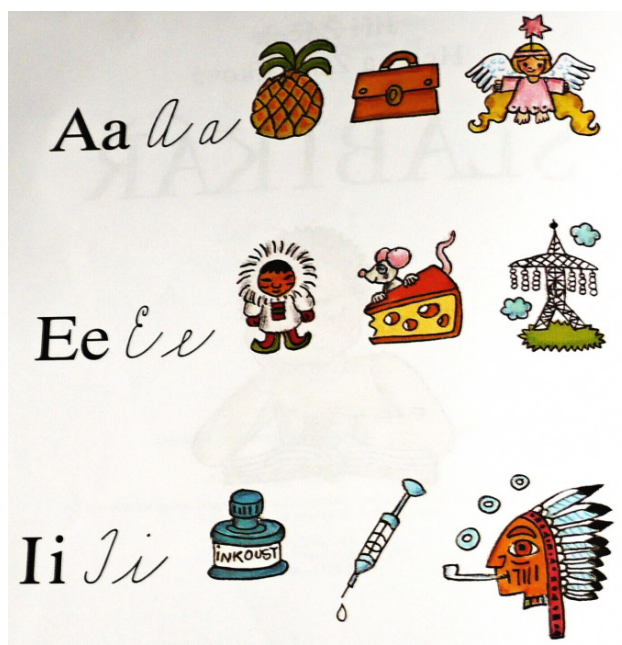
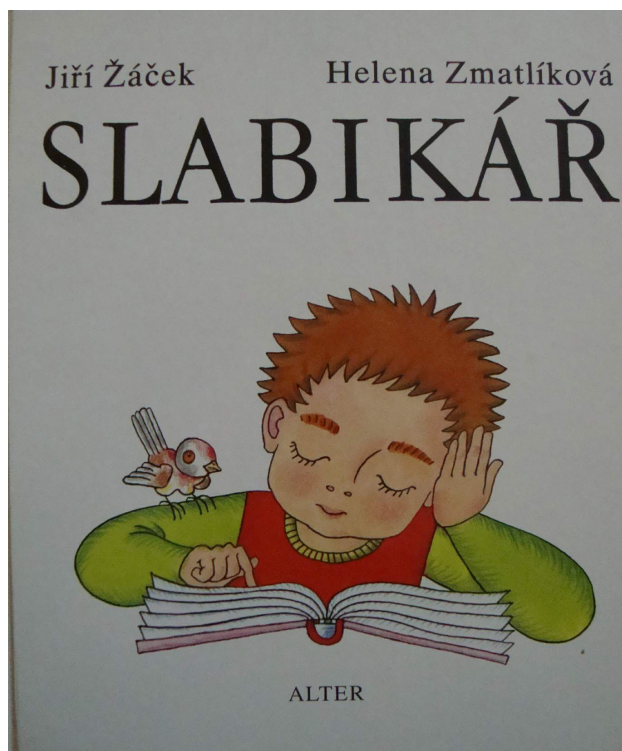
MÁME. UMÍ. MÁMA.

MY. EMO! MÁ MÁMU.

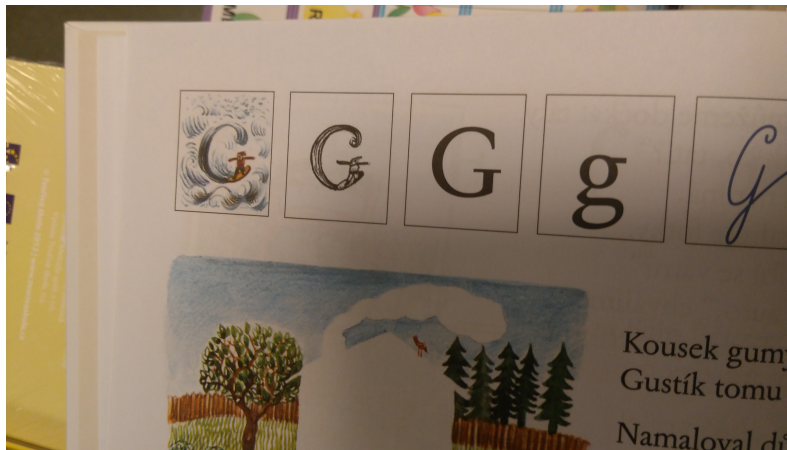

Ferdův slabikář
zdroj: vlastní foto

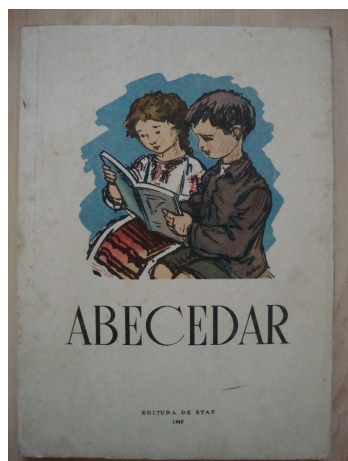
Slabikář zdroj: vlastní foto

Ukázka slabikářů v různých státech

zdroj: vlastní foto, <http://annanaj.rajce.idnes.cz/Slabikare/>

1. Rumunsko, 1950
2. Rusko, 1954
3. Řecko, 1950
4. Slovensko, 1993
5. Československo (slovensko-rómsky), 1985

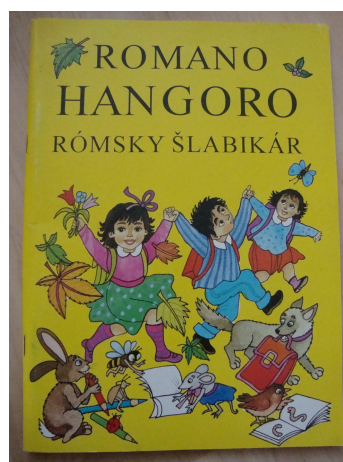
1.

2.

3.

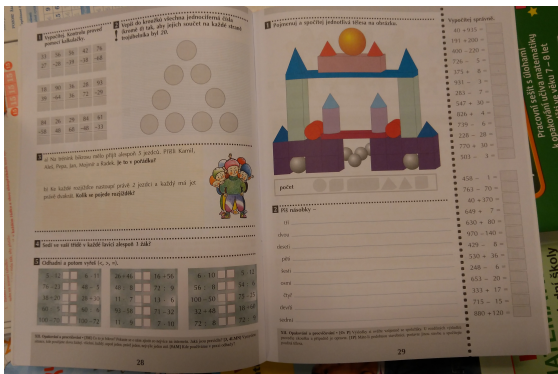
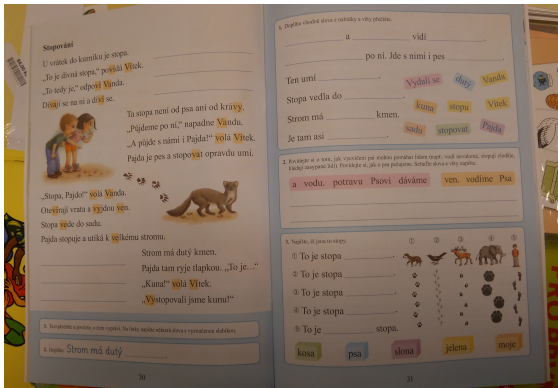

4.

5.

Srovnání úrovně současných a starších učebnic zdroj: vlastní foto

15 Inspirace

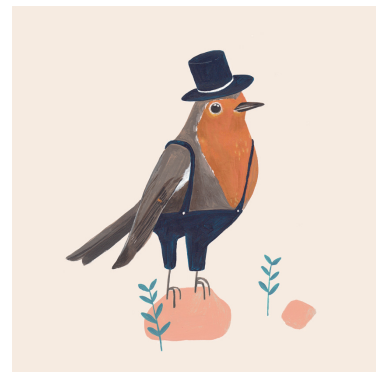
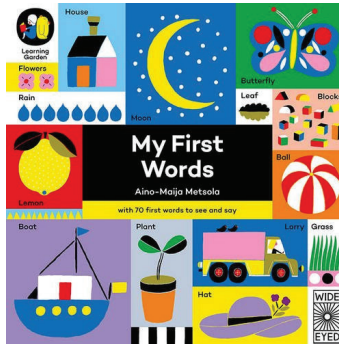
zdroj:

<https://www.behance.net/sonialalazo>

<https://www.amazon.co.uk/My-First-Words-Learning-Garden/dp/1847809693>

<https://www.behance.net/danielaolejnikova>

https://pngtree.com/freepng/bird-wearing-a-suit-wearing-a-hat_2664115.html

16

Daniela Olejníková: Havětník

zdroj: <https://www.behance.net/gallery/34436639/>

Verminarium-Havednik

Výlet za Pepou

Na výletě, na výletě
chytili jsme střeplíka.
Vám střeplík nic neříká?
Je lesklý jak náušnice,
co utekla z pokladnice.
.....

My máme u lesa .
Máme i malé pole.
U lesa se pase a
Máma láme a půlí .
 má pilu. Má sílu.

Pojmenuj obrázky, doplň do
rámečku T a další známá písmena.

TÁ TA
TE TA
TE LE
TO PÍ
TU LÍ
PA TA
MO TÁ
ME TE
LÉ TÁ
LÉ TO
SÍ TO
SY TÉ
TE TY

15

Noviny, novinky

Když zamrzne lžice v mléce,
když zamrznou tygří klece,
řev i struny na kytáře,
všechna slova, všechny věty –
co dělají ryby v řece?
Dívají se na bruslaře, počítají piruety.

Tak a je tady led.
Pomalů padá a usedá na lípy a jasanů.
Na lesy a lesiky.
Sype se na domy i na .
Ten se omete, domy ne.
Věna juká na u lesa:
„Mami, mami, je to tady! Na rybníku je led!
Unese nás!“ Soňa je veselá, to se ví. Jásá!

31

Vá vo vu vó Vů va

Dokonči porovnání, jak umíš. Můžeš kreslit i psát.

vysoká jako: veselý jako: veliký jako:

Pojmenuj obrázky, doplň do rámečků V
a další známá písmena.

vé ví Vy Ve

Janek si nese .
Mává na Věnu.
„Věno, věno!“ volá. „Já dovedu bruslit.“
I Věna válí. Vede si dokonale.
To je ale výkon!
.....

Kominíku, kominíku,
nebrusli nám na rybníku!
Černou bruslí čmáry, čmáry,
děláš na led černé čáry,
vlnovky a kružnice,
písmena a číslice.

Podtrhni slova, která patří k obrázku.

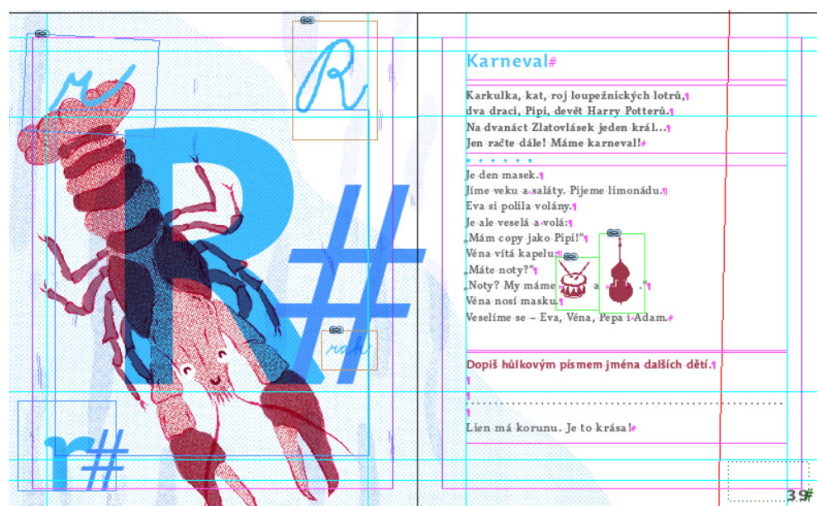
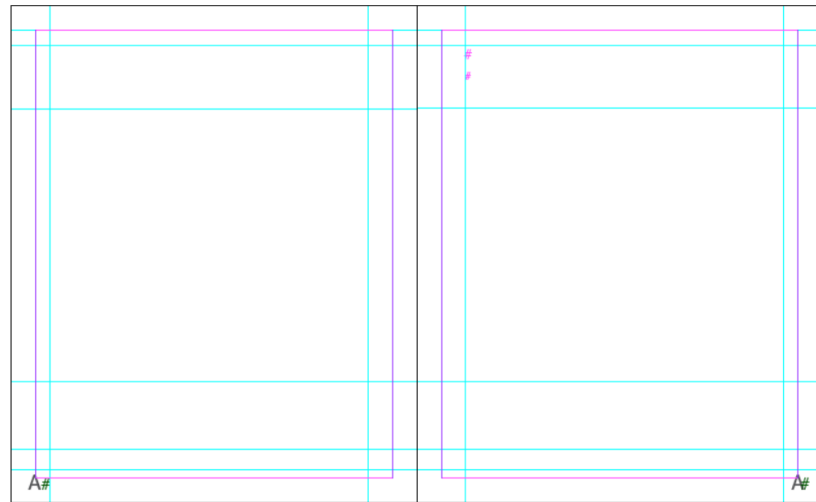

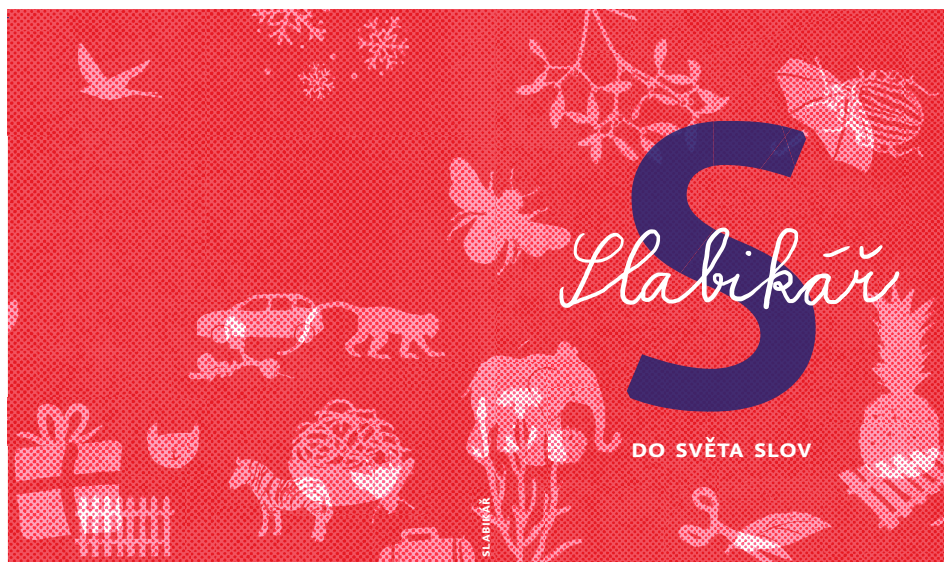

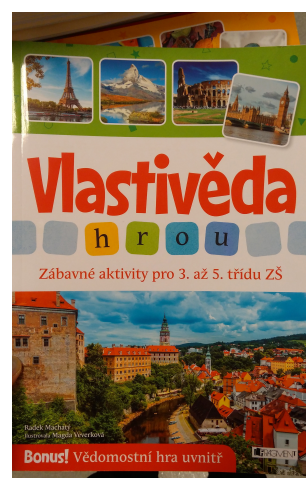
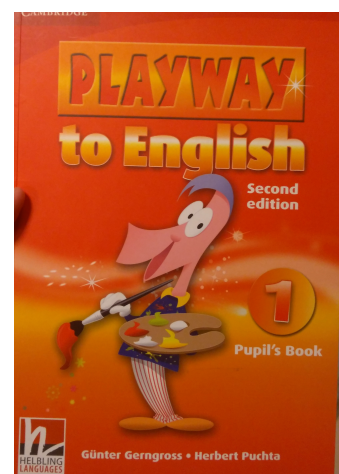
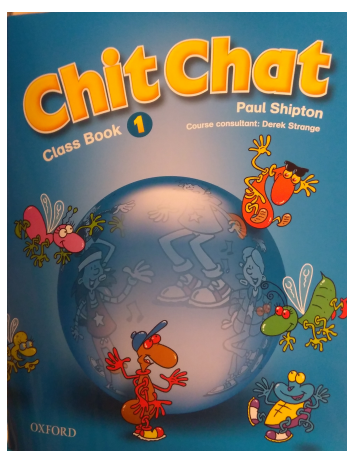
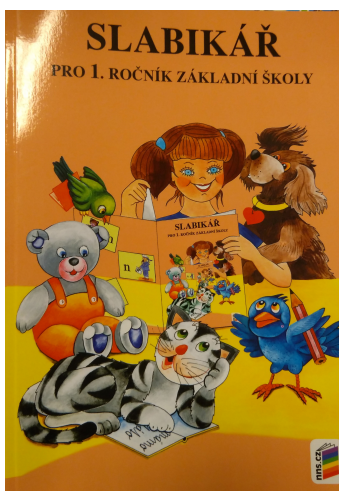
vana, vata vila, víla vosá, sova

lev
vůl
páv
vosa
sova
jíva
voda
oves
jasan
mýval
poleva
lavína
novína

32

<h1>Řř</h1> <p>Houbař</p> <p>Říká houbař houbaři: „Vůbec se mi nedaří! Chodím tu od bedly k bedle. Vím, i to jsou houby jedlé, ale kdyby tu byl hřib, bylo by mi hnedka líp.</p>	<p>řeka hřbet třít koření kuchař bříza řízek</p>	<h1>Šš</h1> <p>Šaškovláček</p> <p>Jede vláček na Aljašku, veze mnoho směšných šašků:</p> <p>Šaška Vaška, šaška Haška, šaška Maška, šaška Staška, šaška Miška, šaška Zbyška, šaška Leška, šaška Měška.</p> <p>Prostě samé šašky z frašky. Už se těším na ty hlášky!</p>	<p>šnek šašek štika šála šiška šátek</p>
---	--	---	--

Vv

Noviny a novinky

Vánoce jsou za námi,
Věna brusle podá mi:
„Na rybníku je už led,
vyzkoušíme si je hned.“

Na bruslích si Věna sviští
po rybníku, po kluzišti:
„Evo, honem, chyť mě přec,
bruslení je skvělá věc.“
Než dokončil Věna větu,
viděl Evy piruetu.

lev
nový
vana
vata
veselý
vlna
vrána

Neobyčejný den

Zub mě bolí, babičko!
Bodejť by ne, holčičko.
Zkazí se ti všechny, víš,
když je dobře nečistíš.

To je bolest, babi! Rup,
vylomila jsem si zub.
To máš z té své neplechty –
louskat zuby ořechy.

bouda
boule
drbat
krb
srub
vrba
brouk

Bb

Mm

Báseň mraků

Mrak se mračí,
k mráčkům mumlá:
„Slimák si tu bonbon cumlá,
mravenec jí omáčku,
motýl si vzal žvýkačku,
smrk si váže modrou mašli,
myš má sirup proti kašli.
Mraky, to je jasná věc,
tohleto je blázinec.“

ma ma
me me
mi mi
my my
mo mo
mu mu

Tt

Výlet za Pepou

Tam na louce pod lesem
malé tele pase se.
Tele naší tety Eli
pochutná si na jeteli.

Pepa tleská: „Táto, hele,
kravička má milé tele.
Telátko se k mamě tulí,
mléko pije, očka kulí.“

létá
mete
pata
sító
syty
teta

Čč

Učíme se každý den 1/2

čelo
čepice
česnek
draček
sáček

Nosí smůlu černá kočka?
Co znamená slovo čočka?
Čím se živí bílí čápi?
Proč opičku blechy trápí?
Tím vším Čestmír tátu mučí,
až mu z toho v uších hučí.

Učíme se každý den 2/2

Ježek, ten dbá na úpravu,
gelem namaže si hlavu,
pro ježici Žofinu
naježí si ofinu.
„Vážně mi to děsně sluší,
ježím se i kolem uší.“

Žabí kluk má jméno Žak,
na žabí ples chystá frak,
s žabkou Žandou rád by žbluňkal.

kůže
mrož
růže
žába
želva

Žž

Numbers

1	one	11	eleven
2	two	12	twelve
3	three	13	thirteen
4	four	14	fourteen
5	five	15	fifteen
6	six	16	sixteen
7	seven	17	seventeen
8	eight	18	eighteen
9	nine	19	nineteen
10	ten	20	twenty
		30	thirty
		40	forty
		50	fifty
		60	sixty
		70	seventy
		80	eighty
		90	ninety
		100	one hundred

How much?

How many?

How old are you?

Days of the week

Monday	Friday
Tuesday	Saturday
Wednesday	Sunday
Thursday	

What is the day today?

Months of the year

January	April	July	October
February	May	August	November
March	June	September	December

Colours

red	yellow	brown	purple
blue	white	pink	violet
green	black	orange	grey

What colour is it?

Angličtina zdroj: vlastní tvorba

1

INTRODUCTION

Unit 1 Hello! Hi!

1 Look at the pictures, listen and repeat. *Dívej se na obrázky, poslouchej a pak opakuj.*

Hi!
 Hello!
 What's your name?
 My name's Tom.
 What's your name?
 My name's Lucy.

Hi, Tom!
 Hello, Lucy!
 Goodbye, Lucy!
Bye, Tom!

2 Role play. *Zahrávejte si scénku.*

A: Hello!
B: Hello!
A: What's your name?
B: My name's Linda.
What's your name?

A: My name's Pavel.
B: Hi, Linda.
A: Goodbye, Pavel.
B: Bye, Linda.

3 Look, listen and repeat. *Dívej se, poslouchej a opakuj.*

4 Listen, repeat and do. *Poslouchej, opakuj a udělej.*

Stand up.

Sit down.

Come here.

5 Sing a song. *Zapínej písničku.*

He-llo, he-llo, what's your name? He-llo, he-llo, my name is Tom.
He-llo, he-llo, what's your name? He-llo, he-llo, my name is Lucy.

6 Learn new words. *Nauč se nová slovíčka.*

Hello!	Ahoj! Nezdár!	What's your name?	Jak se jmenuješ?
Hi!	Ahoj! Nezdár!	My name's Tom.	Jmenuji se Tom.
Good morning!	Dobré ráno!	Stand up.	Postav se.
Goodbye!	Na shledanou!	Sit down.	Posad se.
	Ahoj! (při rozloučení)	Come here.	Přiď sem.

January
February
March

April
May
June

July
August
September

October
November
December

Monday • Tuesday • Wednesday • Thursday • Friday • Saturday • Sunday

INTRODUCTION 9

2

WORLD AROUND US

Unit 2 Objects and animals

1 Listen, point to the picture and then repeat. *Poslouchej, ukazuj na obrázek a opakuj.*

a strawberry

a pizza

a banana

a milk

a television

a telephone

a computer

a radio

a taxi

a bus

a balloon

a helicopter

a zebra

a dolphin

an alligator

a gorilla

2 Work in pairs – point or mime and guess. *Pracujte ve dvojicích – ukazuje nebo předvádějte a hádejte.*

What's this?
It's a balloon.

3 Listen and guess. *Poslouchej a hádej.*

4 Listen, repeat and do. *Poslouchej, opakuj a udělej.*

Look.

Listen.

Open your book.

Close your book.

5 Learn new words. *Nauč se nová slovíčka.*

banana	banán	alligator	alligator	What's this?	Co je to?
pizza	pizza	gorilla	gorilla	It's a bus.	To je autobus.
milk	mleko	dolphin	delfin	Listen.	Poslouchej.
radio	rádio	bus	autobus	Look.	Podívej se.
telephone	telefon	taxi	taxi	Open your book.	Otevři knihu.
television	televize	balloon	balón	Close your book.	Zavři knihu.
satellite	satelit	rocket	raket		
computer	počítač	helicopter	vrtačnick		
zebra	zebra				

January
February
March

April
May
June

July
August
September

October
November
December

Monday • Tuesday • Wednesday • Thursday • Friday • Saturday • Sunday

INTRODUCTION 11

2

WORLD AROUND US

Unit 1 Colours

1 Listen, point and repeat. *Poslouchej, ukazuj a opakuj.*

yellow

orange

red

pink

purple

violet

green

blue

brown

grey

black

white

2 Listen and say the rhyme. *Poslouchej a říkej básničku.*

Colours
Red and yellow, blue and white.
Red and yellow? You are right!
Red and yellow, green and brown.
Red and yellow? Yes, well done.

Red and yellow, pink and grey.
Red and yellow? Wow! OK!
Red and yellow, orange, black.
Red and yellow? That's perfect!

3 Colours around us. *Barvy kolem nás.*

white moon

yellow sun

a grey cloud

an orange orange

white moon green grass a white and yellow egg

4 What colour is it? *Jakou barvu to má? Ptej se a odpovídej.*

What colour is an alligator?
It's green.

banana

London taxi

strawberry

alligator

dolphin

5 Listen, repeat and do. *Poslouchej, opakuj a udělej.*

Write.

Colour.

Match.

Touch.

6 Learn new words. *Nauč se nová slovíčka.*

colour	barva	violet	fialová	Write.	Piš.
red	červená	grey	šedá	Colour.	Vyhlaš.
blue	modrá	moon	Měsíc	Match.	Spoj.
green	zelená	star	hvězda	Touch.	Dotkni se.
yellow	žlutá	sun	Slunce	You are right!	Máš pravdu!
white	bílá	cloud	oblačko	Perfect!	Perfektní!
black	černá	grass	tráva	Perfect!	Perfektní!
brown	hnědá	orange	pomeranč	OK!	Dobře! V pořádku!
pink	růžová	egg	vejce	What colour is it?	Jakou barvu to má?
orange	oranžová	sky	obloha		
purple	vioová	London	Londýn		

January
February
March

April
May
June

July
August
September

October
November
December

Monday • Tuesday • Wednesday • Thursday • Friday • Saturday • Sunday

WORLD AROUND US 13

